

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfert de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA BUDAPESTA, VII., ILKA-UTCA NRUL 36. :: TELEFON: 47—82. MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3.50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

Bulgarii au intrat în Cavalla

— Inaintarea fulgerătoare a bulgarilor. — Noua grupare a trupelor Ententei la Salonic —

Paris, 25 August. — »Le Temps« află din Atena: Trei diviziuni grecești au fost imbarcate în Kavala, părăsind acest port. Forturile grecești, cu tunuri și muniții au fost predate bulgarilor.

Rotterdam, 25 August. — »Times« află din Atena, că bulgarii își continuă inaintarea lor. Trebuie de notat pe faptul că bulgarii vor ajunge la Larissa.

Ziarele grecești afirmă că bulgarii înaintează și în Macedonia de răsărit. Garnizoanele grecești se retrag în deplină ordine, iar comandanții bulgari și greci întreprin raporturi amicale.

Inaintarea bulgarilor va avea o influență și asupra alegerilor pentru Camera greacă. Venize-

los a declarat că nu se mai poate conta la participarea Macedoniei la alegerile parlamentare.

Lugano, 25 August. — Vin știri din Salonic că armata lui Sarail e acum din nou grupată, în vederea unor acțiuni de ofensive cu efect.

București 25 August. — Despre ofensiva din Balcan, »Steagul« scrie: Se vede că acțiunea lui Sarail a avut mai mult un caracter politic, cu scopul de a provoca intrarea României în război. Că acțiunea aceasta nu s'a produs, dar în schimb s'a produs ofensiva bulgară, asta poate avea de urmă o completă schimbare a situației în Balcan. În aceste împrejurări, hotărârea României va fi amânata.

DIN ROMÂNIA

— Neutralitatea României e încă de parte de sfârșit?

Citim următoarele într'un articol prim din »Minerva«:

Zvonurile alarmante despre o apropiată intrare în acțiune a României sunt menținute de către răspânditorii lor, cu o stăruință demnă de o cauză mai bună.

Să presupunem un moment că ar fi adevărate și că — după acele zvonuri — ar urma să intrăm acum în războiul contra Bulgarilor și Austro-Germanilor.

O declarare de război presupune o desăvârșită preparare a situației diplomatice și o situație militară favorabilă aceluia alături cu care ar urma să luptăm. Căci de data aceasta nu poate fi vorba să facem un război numai cu un stat inferior, egal, sau puțin superior nouă în organizația lui militară, ci s'ar impune să intrăm în aranjamentul unei grupe de state, contra altei grupe.

Ca să declarăm războiul Puterilor Centrale și aliaților lor, se impune să fim deplin înțeleși diplomatic și cu statele din împărită înțelegere, să avem asigurarea și certitudinea că ele ne-ar putea da la timp și îndestulător materialul militar și ajutorul financiar necesar unei campanii care poate dura cel puțin un an.

Se mai impune ca situația de pe fronturile de luptă să fie de așa fel încât sprijinul nostru militar dat împărită înțelegeri să fie absolut hotărâtor în obținerea victoriei definitive.

Am întreba pe alarmiști, pe cei cari spun că vom intra în război până la sfârșitul lunii: au dănsii convingerea că prăgătirea diplomatică necesară s'a făcut și că împărită înțelegere va fi în stare să ne dea la timp armamentul, munițiile și banii necesari susținerii unui război de cel puțin un an?

Punem această întrebare, pentru că nici unul dintre alarmiști nu s'a învrednicit să dea asemenea asigurări în timp ce colportau zvonurile de imediată intrare în acțiune.

În ce privește situația de pe fronturi, ea nu e o taină pentru nimeni.

Intru cât intenția noastră militară ar fi socotită ca decisivă pentru eventualii noștri aliați, noi trebuie să fim seamă de situația de pe toate fronturile, nu numai de pe un singur front.

Or, care e situația militară generală a războiului? Să privim pe hartă.

Ofensiva anglo-franceză din Flandra și Picardia durează de 6 săptămâni.

Rezultatul a fost sub mediocru și nu promite cătuși de puțin o zdrobire a germanilor.

Pe frontul de răsărit ofensiva rusească a început la 20 Mai st. v. între Pinsk și granița română. Sunt de atunci 11 săptămâni.

Rușii au de abia aripa stângă pe Carpați, iar centrul e oprit pe linia Stanislau, Lipa, Stochod și aripa dreaptă invariabil pe Dvina.

Frontul italian s'a mișcat puțin în ultimul timp trecând de Gorizia și Montfalcone, dar cu mai trebuie să se miște, ca să devină în adevăr amenințător pentru Austro-Ungaria.

La Salonic, în sfârșit, mult anunțata ofensivă a generalului Sarail să lasă pe fic mereu așteptată

Poate hotărâ România rezultatul războiului?

— Ce cred germanii. — Ofensiva dela Salonic —

Berlin, 25 August. — Tot se mai speră în cele nu mai ajung, se recurge la subterlugii. — Sint destui critici competenți între aliați, cari alăturarea forțelor românești și în reînvierea armatei generalului Sarrail. Acolo unde mijloaculă vreme au considerat armata lui Sarrail ca o nenorocire și au fost timpuri, când se asigura că politica României nu va contribui nici odată la o schimbare decisivă a războiului.

S'a pierdut sentimentul rușinei ca să vedem că un stat mic, aproape neînsemnat din punctul de vedere militar, să-și asume de câțiva ani pretenția de a fi factorul hotărâtor în cumpăna victoriei.

Ceea ce afirmă de noi, pentru a evita primejdia, ca războiul să se prelungească de prisos prin dușmănia României față de noi, am făcut și continuăm a mai face încă.

Nu putem decât saluta faptul, dacă știrea care ne-a parvenit din Viena prin Kopenhaga, se adevărește, precum că ambasadorul austro-ungar din București ar fi atras atențiunea României asupra urmărilor unei învoiri a trecerii trupelor

rusești prin această țară. Față de noi, România nu trebuie să împingă jocul stinxului așa de parte încât într'o bună zi, dând din umeri să ne pună în față unui fapt îndeplinit, fără ca noi să fi putut lua preajabil măsurile contrare.

Deabia de câteva zile am cefit o declarațiune extrem de energică a comandantului superior al armatelor bulgare privitoare la sinceritatea alianței noastre și asupra voinței de a întrebuița toate puterile contra dușmanilor dela nord și sud. Astfel fiind, speranța aliaților în victoria armatelor strinse sub comanda lui Sarrail, va fi înșelată.

Nu joacă rol dacă au mai debarcat acuma câteva mii de italieni la Salonic.

Trebuie să existe grele griji, cari fac pe bătrânul ostaș Sarail de a nu îndrăzni să dea lupta până acuma.

Unele din aceste le cunoaștem: lipsa de coeziune a armatei sale, căldurile arzătoare ale verii, epidemiile din diversele teritorii ocupate și în sfârșit atitudinea încă neclarificată a Greciei.

Opoziția ungară cere o ședință secretă a Camerei

Budapesta, 25 August. — În ședința de azi a Camerei ungare, președintele Camerei, Paul Beöthy a anunțat că 52 deputați opoziționali i-au prezentat o cerere prin cari reclamă o ședință secretă.

Președintele citește subscrierile din această cerere, pentru a vedea dacă acești deputați sint prezenți și cere Camerei să decidă prin vot.

Cei cari sint contra ședinței se scoală în picioare. Președintele Camerei constată că sint 88 de deputați cari au votat contra ședinței secrete. Cererea e deci respinsă.

Deputații din stîngă strigă:

— Vom interpela atunci.

Dep. Rakovski: Răspunderea să cadă pe voi. În culoarele Camerei se spune că cererea de a se convoca o ședință secretă a fost făcută în urma dorinței contelui Andrassy, care voia în această ședință să se ocupe cu situația militară generală și cu situația din România.

Dep. Stefan Rakovski a cerut ca guvernul ungar să intervie la guvernul austriac ca cenzura să permită presei austriace să publice rapoartele ședințelor Camerei ungare.

A urmat apoi desbaterea specială a proiectelor de dare.

Se vede însă că așa e situația pe frontul Salonic, decât o arată cei interesați și de aceea Sarraïl nu mișcă, iar Rusia tot anunță că va trimite trupe în contra bulgarilor.

Văzând astfel care e situația generală pe tronturile de luptă, înțelegem foarte bine că nici din acest punct de vedere România nu e asigurată de succesul acțiunii, despre care spun unii că o va începe.

Și dacă e așa — și așa e — rezultă dela sine că n'a sosit încă vremea să vorbim de o acțiune militară a României și că neutralitatea expectativă e încă departe de sfârșitul ei.

De ce se alarmează publicul român

Ziarul guvernamental »Viitorul« face următoarele constatări:

Nu odată am semnalat de pildă, o nenorocită tendință pe care o au în mod permanent unele ziare, aceea de a întreține în opinia publică o stare de surexcitare și de alarmare, care în nici un caz nu poate fi folositoare.

Și, pentru a întreține această enervare publică, se întrebuintează toate mijloacele, chiar cele mai lipsite de scrupul. Nu mai amintim felul alarmant în care sânt redade fapte sau întâmplări nenorocite, sau să născosesc evenimente politice și se comentează într-un anumit fel orice gest și orice măsură militară sau administrativă.

Pare că acele ziare și-au ales ca scop precumpănitor o alarmare — dacă nu primejdioasă, dar cel puțin inutilă — a publicului. Și nu vorbim numai de ziarele de scandal, cari ar înceta să apară dacă n'ar avea alimentul »sensationalului« și al alarmei nejustificate,

ci chiar de ziare ce se pretind serioase, și cer să fie socotite ca un factor de cultivare și de informare a publicului.

S'au întrebat vreodată conducătorii acestor ziare dacă de pe urma acestei atitudini — pe care nu încetăm de a o condamna — pot folosi cu ceva interesele țării?... Este enervarea, agitațiunea și alarmarea publicului o forță productivă care să contribuie la pregătirea morală și materială a țării? Desigur că nu.

Departe de a inventa fapte și a face comentarii cari să surexcite și să alarmeze opinia publică, acele ziare ar trebui să contribuie cu atitudinea lor calmă, cumpănită și prudentă, la potolirea spiritelor prea impresionabile.

În nici o țară din lume alarmarea nejustificată a opiniei publice nu e considerată drept o sporire a forțelor naționale. Pretutindeni presa, într-o patriotică comunitate de vederi, a socotit ca o îndatorire de căpetenie, să contribuie prin atitudinea ei la atenuarea enervării generale, atunci când ea se produce, ca o consecință a evenimentelor.

Să nu fie capabilă presa noastră de o înțelegere mai pătrunzătoare a intereselor reale ale țării, și să nu se poată ridica deasupra preocupărilor de tiragiu sau de politicianism mărunț, nici chiar în împrejurările pe cari ea la arată că fiind grave?...

ful la sud-vest de lacul Doiran, dușmanul la 10 seară au căutat să atace pozițiile noastre avansate, a fost însă respins.

După mărturisirile prizonierilor, regimentul francez 176 de infanterie a pierdut 50 procente din efectivele lui. 250 cadavre dușmane au fost înmormântate. Malul stâng al râului Struma e cu totul evacuat de dușman. Aci am înmormântat eri 500 cadavre dușmane. Aci brigada franceză Bertier a suferit o înfrângere completă. La sud de Drama, englezii fiind atacați, s'au retras spre Ocfano. Noi am ocupat linia ferată Okailar, Buk, Drama, Angista, Seres, Demir Hiscu.

— La 10 Septembrie, Scupcina sîrbă se va înturni pe insula Corfu.

RĂZBOIUL CU ITALIA

— *Atacuri italiene respinse. — Raporturile între Italia și Germania.* —

Raportul lui Höfer dela 24 August anunță următoarele de pe frontul italian:

După o bombardare violentă a defileului Alpilor Fassan și pozițiilor noastre de înălțimi, de ambele părți de valea Trovignolo, italienii au pornit mai multe atacuri contra frontului Coltorondo—Cima di Cece, cari au fost respinse. Altfel nimic important.

HÖFER, mareșal locot,

— Ziarul italian »Stampa« află că guvernul italian nu se va da îndărăt dela posibilitatea ca trupele italiene debarcate la Salonic să se ciocneasă cu trupele germane. Italia va trage cele din urmă consecințe din debarcarea trupelor ei la Salonic, dar deocamdată nu va lua vreo inițiativă diplomatică față de Germania. Dacă Germania va declara însă război Italiei, aceasta din urmă va fi pregătită și pentru o asemenea eventualitate.

MERSUL RĂZBOIULUI

Asalturi rusești au fost oprite

Rușii răsufliă puțin — și a intervenit o pauză pe frontul rusesc. — Atacuri italiene respinse. — Din nou zboară un Zeppelin peste coasta engleză. — Guvernul englez așteaptă propuneri de pace. — Bulgarii au înaintat cu 35 klm. la sud de Florina.

De pe frontul rusesc au sosit pe ziua de 24 August, următoarele știri:

În afară de o acțiune victorioasă de avangardă, nu-s de semnalat alte evenimente deosebite pe frontul arhiducelui Carol și pe frontul mareșalului Hindenburg.

Höfer, mareșal locot.

Comunicatul german anunță:

Afară de mici acțiuni victorioase contra trupelor rusești de avangardă, unde am făcut prizonieri și pradă, — nu-i nimic special de înregistrat.

Șeful Statutului major

— Comunicatul rus dela 21 August, afirmă că rușii au mai înaintat în câteva sectoare la Stochod, în regiunea Popole și Rudka-Zverevisce, făcând acolo prizonieri 16 oișeri și 1350 soldați, capturând 1 tun, 18 mitralieze, 4 reflectoare, 4 asvăritoare de bombe. În regiunea Kutî, am ocupat satul Ferescul și Iablouita pe Ceremos.

De pe frontul balcanic au sosit pe ziua de 24 August următoarele știri:

Raportul lui Höfer vorbește de mici lupte pe

cursul de jos al râului Vojusa.

Raportul german anunță: Pe înălțimile la nord-vest de lacul Ostrovo, sârbii opun încă rezistență atacului bulgar. Contra-atacurile lor împotriva înălțimei Dzemaad Ieri au eșuat. Toate raporturile din lagărul dușman despre victorii sârbești, franceze sau engleze aci sau la riul Vardar și Struma — sînt pure iscodiri.

Din comunicatul bulgar dela 23 August, reiese că bulgarii au înaintat fulgerător la sud de Florina cu 35 klm., ocupând orașul Kastoria.

Raportul detaliat sună:

Pe aripa dreapta, trupele noastre cari au înaintat la sud de Florina, au ocupat la 22 August orașul Castoria. Forțele sârbești bătute, cari au aparținut în mare parte unui regiment de voluntari, s'au retras în direcția sudică. În regiunea Florina, Banița, Ornitava, lacul Ostrovo — trupele noastre cari operează acolo, după ce au cucerit la 21 August o puternică poziție dușmană fortificată pe defileul muntelui Malkonidse, — au înaintat în ziua următoare și au atacat divizia sîrbă dunăreană și de Vardar în nouile lor pozițiuni dela mănăstirea St. Spiridon cota 207 și Tsenganga-Planina. Până acum am prins 7 oișeri și 200 soldați. Prada noastră se compune din 5 tunuri noi, 9 lăzi cu munițiuni, 6 mitralieze, 1 asvăritor de bombe, puști modelul 1916, 15 vagoane de cale ferată. În valea Vardarului ziua a decurs în liniște. Pe fron-

LUPTELE DIN APUS

— *Englezii respinși la Guillemont, iar francezii la Thiaumont. — Parlamentul englez și problema păcii.* —

Comunicatul german dela 24 August anunță următoarele de pe frontul anglo-francez:

La nord de Somme, au eșuat eri seară și noaptea încă odată nouile străduinți dușmane. Atacurile engleze au fost îndreptate iară contra cercului avansat al frontului nostru între Thiepval și Pozieres, precum și contra pozițiilor noastre la Guillemont. La Maurepas și la sud, puternice forțe franceze au fost respinse după lupte serioase.

La dreapta râului Meuse, luptele de artilerie au câștigat în intensitate după amiază în sectorul Thiaumont—Fleury, în pădurea Chapitre și pădurea Berg. Numeroase atacuri franceze la sud de fortul Thiaumont s'au prăbușit. În zilele din urmă au fost doborâte în lupte aeriene un aeroplan dușman la Bazentin, unul la vest de Peronne, și altul în regiunea Richebourg și La Rassé.

Șeful Statutului major

— Din Londra se anunță că după miezul nopții a zburat un Zeppelin peste coasta de răsărit a Angliei, aruncând mai multe bombe explozibile și incendiare pe câmpul deschis, fără a pricinui pagube.

— În Camera comunelor ministrul englez Lord Cecil, ocupându-se de politica externă, a dat asigurare că guvernului englez nu-i s'a făcut vre-o propunere de pace. (Cu alte cuvinte, acum guvernul englez așteaptă asemenea propuneri. Nota Red.) Există o singură cale, prin care se poate deschide discuția de pace, anume ca unul din guvernele dușmane să comunice guvernului englez dorința lui de pace. Dacă ni se va face o astfel de propunere, ne vom constătuți mai întâi cu aliații noștri.

Despre situația din Balcan, lord Cecil a spus că operațiile militare ce au început pe frontul dela Salonic sînt de mare interes, dar încă nu-i vreme să se pronunțe despre ele în parlament. În ce privește raporturile Ententei cu Grecia, — prin numirea lui Zaimis ca șef de guvern, un om cu mare influență în Grecia, — ele au devenit foarte satisfăcătoare.

Știrile zilei

SONET

Lăvoru 'n muniți, din stîncă defunată
Ca lacrimă de lîmpede răsare —
Și tremură în apele lui clare
Semnul cer, pădurea răsturnată.

El prinde 'n mers, pe valuri călătoare
Din asfințit bateala nălăcarată —
Și 'n față-i vezi, ca 'ntro oglindă, toată
Priveștiștea din drumul către mare.

Dar foarte pier... Și nici un colț din lume
N'a mai rămas pe coama lui de spume
Cîndl 'a cuprins neadormitul haos...

Cu piept deschis călătorim ca dănsul
Dar noi păstrăm în inimă tot plînsul
Ce-a izvorât în drumul spre repaos.

A. STAVRI.

Urmează tratative pentru redeschiderea parlamentului austriac

Din Viena se anunță că ieri a avut loc o conferință la contele Sylva Tarocca, membru în Casa seniorilor, la care au fost invitați reprezentanții tuturor partidelor politice austriace, exceptînd partidul cehilor radicali. Obiectul acestei conferințe a fost în primul rând ce demersuri sînt de făcut pentru a se face cu putință redeschiderea parlamentului austriac.

Foametea în orașele din Bucovina

Guvernatorul general rus al Bucovinei, generalul Trepov a vizitat regiunile din Bucovina, ocupate de armatele rusești și a constatat că domnește o mare foamete în orașele bucovinene. Dănsul a permis în consecință să se importe cereale din România. Mari negustori din Kiev au luat asupra lor sarcina de a aproviziona Bucovina cu articole alimentare.

Despre drumul triumfal al lui „Deutschland“

Această conferință a stat sub imperia dezbaterilor din Camera ungară, și s'a dovedit că există o legătură între acțiunea pornită de opoziția ungară și aceea care o pornesc cercurile politice austriace.

mai sosesc următoarele amănunte:

Guvernul american s'a arătat foarte corect față de acest submarin comercial german, iar flota americană a veghiat cu strictețe, ca flota anglo-franceză să respecte granița apelor americane. Măsurile de pază au fost mărite cînd s'a aflat că crucișătoare engleze s'au strecurat în cursul nopții în golful Baltimore, cu gândul să atace în mod mișelesc submarinul german. La plecarea lui „Deutschland“ din Baltimore, s'au aflat 8 vapoare de război engleze, gata de atac. Dar plecarea totuși a reușit. La început Oceanul era foarte furtunos, apoi era mai puțin agitat. La coastele engleze ceața era mare. Submarinul cu toate mașinile sale a funcționat admirabil și s'a dovedit a fi un instrument minunat. Din drumul lung de 4200 mile marine, numai 100 mile, submarinul le-a făcut sub apă, restul l'a străbătut fără teamă de flota Ententei — deasupra apei. „Deutschland“ a adus din America pe lângă nichel și aur, și 6000 măji metrice de gumă brută, ceea ce acoperă trebuințele puterilor centrale pe jumătate an de război. După câteva săptămâni „Deutschland“ va face din nou drumul spre America.

În toată Germania, s'au arborat steaguri în semn de sărbătoare. La Breme unde va sosi azi submarinul, se fac mari pregătiri pentru a se face o primire triumfală căpitanului König și bravilor lui marinari.

Fundațiunea Gozdu pentru studențimea română

„Telegraful Român“ aduce date interesante despre sprijinul acordat de Fundațiunea Gozdu studenților români ca să-și termine studiile.

Așa în anul expirat fundațiunea a avut cu totul 144 bursieri, dintre cari 31 rigorosanți. — Dintre aceștia s'au promovat de doctori, respective au terminat studiile următorii:

1. În drept: dr. Cornel Teicu, dr. George Davidescu, dr. George Costa și dr. Emil Dandea.
2. În medicină: doctorii Ioan Solomon, Valer Barbu, Ioan Rușdea, George Lazar, Aron Dorca, Liviu Pop, Titu Russu și George Moldovan.
3. Diplomă de arhitect: a obținut Ios. I. Vlad.
4. Școala de cadeți a absolvat-o Ioan Babeu.
5. Școala comercială Achile A. Mohora.

Pentru anul viitor mai rămân 20 vechi, plus cei ce vor mai termina cu prelegerile în cursul timpului.

Considerând timpurile anormale din anii ulțimi, cei mai mulți din bursieri nu-și urmează studiile, fiind înrolați. Și anume, 120 bursieri vechi au fost chemați să-și facă cu arma'n mînd datorința către tron și patrie. Unii din ei — vr'o 50 inși — au scris, dela front, din prinsoare, de unde se află. Ceilalți n'au scris. Astfel în anul școlar 1914—1915 n'au ridicat aceștia din bursele volate peste 48 mii cor., în anul 1915—1916 peste 37 mii cor., iar în sem. I al anului viitor iarăși vor rămănea neridicate circa 30000 coroane. De aceea Pr. Sf. Sa, episcopul Miron al Caransebeșului, a propus, ca suma de 110 mii coroane să se fie în evidență separată, sub poziția „Burse încă neplătite“, ca din aceasta sumă, după război, să se poată acoperi competența celor ce-și vor continua studiile. Ast-

fel dintre bursierii vechi abia vr'o 40 își fac studiile în regulă. Știre pozitivă a sosit numai despre 2 inși, că ar fi căzut în războiu.

Copii criminali

În localitatea Aranyos un băiat de 14 ani, a împușcat cu o pușcă de vânătoare pe copilul de 9 ani, Iosif Szabó. — Băiatul Teodor Farkas de 16 ani din Tozmiske, s'a spînzurat de mîhnire că n'au voit să-l primească în armată.

Chinezi aduși pentru fabricile de munițiuni în Franța

În Marsilia a sosit primul transport de lucrători chinezi, cari vor fi folosiți în fabricile de munițiuni franceze, în lipsă de forțe muncitoare naționale.

Revista „Calea Vieții“

A apărut Nr. 8 din foia interesantă a popoului românesc „Calea Vieții“ cu următorul cuprins: Eroi ai durerii de protopopul Dr. Efte Dăianu. — Pace vouă! (poezie) și Frământări (poezie) de Valer Bora. — Tălcuirea sărbătorilor noastre: Sf. Maria mare, de preotul G. M. Pteancu (cu ilustrație). — O femeie milostivă (cu ilustrație). — Un prielin al Românilor. — De Margine: Întru amintirea episcopului dr. Vasile Hossu, de dr. Ioan Urban Jarnik (cu ilustrație). — Răvaș: Lipsa de hârtie, Cum știe cruja neamul, De-aje pocăiților, Ingrajiți-vă de bucate. — Poșta Redacției.

Redacția și administrația dr. N. Brinzeu, Vulkan (Hunyad m.). Abonament anual 3 coroane, un număr 30 bani.

O carte care a fost trecută cu vederea

din cauză că a apărut puțin înainte de izbucnirea războiului (și epoca războiului a trezit alte preocupări), dar care e totuși o carte cu o reală valoare literară și de cercetări sociale — este volumul „Cînd joci teatru românesc în țara ungurească“ de Leonard Paukerow, ziarist și publicist din București. E un volum care cuprinde interesante impresii și icoane din turneul trupei teatrale Victor Antonescu, întreprins în toamna anului 1913 și contribuțiuni la cunoașterea problemei teatrului românesc în Ungaria.

Presa română din Ardeal și din București a făcut o caldă apreciere acestei lucrări. Așa ziarul oficios român „Viitorul“ de două ori (Vezi numerele 2295, 2297, din 2 și 4 Iulie 1914) s'a ocupat pe larg de aceasta carte, și între altele a observat următoarele:

„Cea mai comprehensivă povestire a peripețiilor teatrului românesc în Ardeal, o avem în volumul d-lui Leonard Paukerow, publicat în Budapesta. Într'un volum mare de 192 pagini, cu numeroase chipuri în text, autorul are meșteșugul să ne prezinte în culori vii, ce-au făcut, ce au pățimit, cum au lucrat tovarășii de idei și de artă ai d-lui Victor Antonescu.

E o carte plină de amănunțe pîfoești, de anecdote distractive, de vederi juste prinse la fața locului. Cetînd cartea d-lui Paukerow, înțelegem focul de viață ce plîpăie în prașele, în rășelele și în satele ardelenesti.

Lucrarea d-lui Paukerow este una din cele cari trebuie să fie pe drept lăudate: Bogăția povestirilor circumstanțiale, suflu patriotic ce-o strecoară, mulțimea figurilor bine reușite, face din acest volum o carte de bibliotecă, un document pentru cei ce se ocupă cu expansiunea culturii românești dincolo de granițe. Și pentru aceste felurite calități, recomandăm lucrarea d-nului Paukerow, cercurilor culte românești. De altfel cîțirea unei astfel de cărți este edificatoare: Ea ne arată cât fond de entuziasm sănătos, câtă cultură și conștiință națională e în poporul ardelenesc.

Volumul acesta se poate procura și dela Administrația ziarului „Foia Poporului Român“. Cititorii acestui ziar, îl obțin cu preț redus în loc de cor. 2,20, numai cu 1,20, inclusiv portul.

Din Parlamentul ungar

— Contele Tisza rectifică pe șoviniști cari vorbesc numai de jertfele de sânge ale nației maghiare. — Ce are Polónyi cu România și cu «cetățeanul străin» Hindenburg. — Deputatul Károlyi afirmă că ministrul de externe nu-i orientat de planurile conducerii militare. — Contele Apponyi pentru o armată națională ungară și contra unui lung acord economic cu Austria. — Rakovsky despre abuzurile cenzurii. — Ce răspunde contele Tisza. —

Revenim iarăși asupra prea interesantelor debateri din ședința Camerei ungare dela 23 August. Dăm acum un rezumat din importantul răspuns dat de prim ministrul ungar la criticile violente ale dep. Ludovic Hollo.

D. deputat a ridicat o serie de chestiuni cari nu trebuiau luate în discuție, precum am rugat în mod stăruitor pe domniile deputați și asta din două motive: întâi fiindcă deputații nu sunt încă în situație să cunoască întreaga înfățișare a lucrurilor ci numai simptome izolate, lipsindu-le perspectiva necesară. În al doilea rând sunt tot chestiuni cari stărnesc patimi și cari chiar în timp de pace trebuie atinse cu mâini delicate, cu cruțare și cu luare aminte, iară în timp de războiu ele sunt menite să primejduiască interesele cele mai sfinte ale națiunii.

Dep. Zlinski (întrerupe): Și în parlamentul francez și în cel englez se discută asemenea chestiuni.

Contele Tisza: Nu știu dacă ori ce manifestare din parlamentul francez și englez e demnă de imitare. Asemenea manifestări la noi însă, sunt interpretate de dușmani, ca un semn de slăbiciune și de oboseală de războiu. Națiunea franceză este un popor mare, unitar, și acesta ar face bine, să se rețină dela asemenea manifestări. În ce privește schimbarea comandei superioare pe frontul rusesc ar fi bine, ca aceasta să fie considerată numai, ca o urmare a unificării frontului, și de aceea trebuie să aibă și o comandă unitară. (Deputații din stânga întrerup: De ce nu s'a făcut aceasta înainte?) Se face un rău serviciu armatei când se pune într-o lumină rea aceasta schimbare, când pentru comanda unitară s'a ales acel mareșal, de personalitatea căruia sunt legate cele mai strălucite fapte de arme. Într'un războiu atât de lung se săvârșesc desigur greșeli și nu cred, că există o singură conducere de armată în acest războiu, care să poată afirma despre dânsa, că n'a comis vre-o greșală. Dară istoria acestui războiu are și pagini pe cari sunt înscrise și dovezi strălucite de iscusință în conducerea luptelor și la conducerea armatei noastre. Deput. Hollo a vorbit apoi despre risipa de sânge ungar vărsat. Trebuie să-l fac atent, că nu trebuie să creadă, că această jertfă de sânge am adus-o numai noi singuri, toți cetățenii statului ungar doar în mod frățesc s'au împărțit în aceste jertfe, ca și cetățenii din celelalte părți ale monarhiei, au dat partea lor de contribuție. Mai e în eroare deputatul Hollo, când afirmă că regimentele cehe nu sunt trimise pe câmpul de luptă ei sunt aici, acasă, în preocupări pacifice. Nu pot să intru aici în amănunte de ce trupe ungare sunt trimise în Boemia și trupe cehe în Ungaria. (Mare zgomot la stânga). — Eu nu înțeleg de ce d. deputat face pe miratul, când astea sunt lucruri în deosebite cunoscute. Trupele acestea repartizate formează mai târziu batalioanele de marș, alături de cei din Ungaria, cât și ungurii din Boemia.

Prințul Ludovic Windischgrätz întrerupe: Nu e tocmai așa...

Contele Tisza: Ba e tocmai așa. Să avem fertare, doar sunt mai bine informat, ca d. deputat. (Mare zgomot) la stânga). O fi știind multe viteazul căpitan de cavalerie. (Întreruperi violente pe băncile opoziționale: Asta e deja prea mult. Aci nu suntem soldați, ci deputați egal înțelegându-se.) Președintele sună. Zgomotul crește. (Deputatul Szmernicsányi întrerupând: Vorbiți de regimentele cehe, de cele dizolvate.) — (Mare zgomot).

Contele Tisza: Nu înțeleg enervarea d-lor deputați. Dacă am greșit eu ceva, sunt gata să repar greșala. Dar am vrut numai să zic, că d. deputat în rangul lui militar de bună seamă, că știe multe. Dar totuși nu atâta cât pot să fiu eu informat pe temeiul materialului oficios în chestia folosirii trupelor.

Deputatul Förster (întrerupe): Maghiarii mor și celii slau acasă.

Contele Tisza: Pe baza numeroaselor liste de morți și răniți citez să afirm, că nu este și nu va fi o deosebire prea mare între jertfele de sânge ale ungarilor și acelea ale populației din celelalte state ale monarhiei. De aceea nu e bine să se tragă concluzii, că pierderile noastre în oameni și contribuțiile noastre economice au adus Ungaria mai aproape de sleire, ca un alt stat beligerant.

Dep. Hollo (întrerupând): Lucrul acesta nici nu l'am afirmat.

Contele Tisza: În acest chip îmi ajung dar scopul ce l'am avut, ca să nu se pronunțe un cuvânt în cameră, care să fie interpretat în străinătate, ca o manifestare a istovirii noastre, a dorinței noastre de pace cu ori ce preț. S'a pus întrebarea, care va fi răsplata pentru jertfa de sânge extremă a națiunii maghiare. După părerea mea, răsplata pentru aceste încordări, va fi creșterea puterii noastre, a influenței noastre politice, a reputației și prestigiului națiunii ungare, cu ajutorul cărora națiunea ungară va fi în și mai mare măsură să-și realizeze aspirațiile naționale, să facem în măsură și mai mare o politică națională ungară, care va duce înainte soarta națiunii. Vom urmări însă țeluri reale iar nu fraze naționaliste. (Apl. la dreapta).

Polonyi despre Hindenburg și România

Dep. Polonyi: a interpellat astfel: Am putut vedea că oamenii de încredere ai opoziției au devenit la Viena oameni de neîncredere, și nu li se dă informațiile cerute. Grație sistemului de politică externă a monarhiei, împotriva căreia trebuie să protesteze ori-ce ungar. Poporul ungar nu știe pentru ce luptă. Contele Tisza a afirmat la 9 August că sintem în raporturi de alianță cu România, țara de unde ne vin mereu știrile cele mai alarmante. Cerem ca ministrul să ne comunice textul acestei alianțe cu România, și să ne spuie lucrurile așa cum se prezintă ele cu România. Apoi cazul cu Hindenburg. Întreb, dacă cetățeanul străin Hindenburg, are dreptul fără aprobarea parlamentului ungar, să stea în fruntea armatelor austro-ungare?

Ce întreabă contele Károlyi

Deputatul contele Károlyi spune: Se vede că ministrul nostru de externe nu capătă orientări despre situația actuală militară și planurile conducerii militare. Oratorul e informat că ministrul de externe nici n'a știut despre pregătirile ofensivei contra Italiei, așa că ofensiva aceasta s'a făcut fără învoiala și hotărârea lui. Întreb de aceea pe primul ministru dacă a hotărât să ia măsuri care să impedeze conducerea armatei să urmărească scopuri politice independente și să-și conformeze acțiunea cu țelurile guvernului.

Contele Tisza răspunde, arătând că sint neîntemeiate spusele contelui Károlyi, căci guvernul ungar ca și ministrul de externe au știut despre ofensiva ce se pregătea contra Italiei.

Contele Apponyi a vorbit despre aspirațiile națiunii maghiare, spunând că o nație numai atunci poate fi o națiune când dispune și de o viață militară proprie. E o învătătură a războiului actual că viața militară e un organ al vieții naționale, fără care nu poate exista caracterul național al națiunii ungare, sintem numai un stat fragmentar. Oratorul protestează că acordul economic se încheie acum, când parlamentul austriac nu funcționează iar parlamentul ungar nu-i competent din punct de vedere moral să hotărască despre soarta economică a Ungariei pe timp îndelungat.

Contele Tisza răspunde ca necesitățile acordului comercial cu Germania, reclamă ca acordul austro-ungar să fie terminat.

Deputatul Rakovsky arată apoi că cenzura a mers atât de departe cu abuzurile ei, încât a oprit o telegramă a regelui adresată polonilor.

Ministrul Balogh, declară că însuși regele a cerut ca telegrama să nu fie publicată.

Editor și redactor responsabil: D. Birăuțu.

Tipografia „Poporul Român”, VII., Ilka-utca 36.

Cântece din războiu

În bogata literatură ce a apărut în timpul războiului, cuprinzând o bogărie de poezii populare plămăuite de geniul popular de bună seamă, cea mai nouă broșură apărută:

Cântece de dor și jale ale eroilor noștri de pe câmpul de luptă și din spitale

scoasă în editura „Foi Poporului Român” este o lucrare prețioasă în privința aceasta. Ea dă o icoană minunată de bună cum gândeste, cum simte și cum luptă soldatul român aflat pe frontul rusesc, italian sau sârb.

În broșura aceasta sunt adunate cu îngrijire cele mai frumoase poezii ce le-au scris soldații de pe toate fronturile și simți o plăcere deosebită citind vers după vers, așa cum fii poporului nostru le-au iscodit.

Indemnăm pe toți cetătorii noștri să-și procure această culegere de poezii pe care să o păstreze în bibliotecă lor și mai târziu ca o amintire a terribilului războiu, în care neamul nostru și-a vărsat sângele cel mai generos. Prețul unui exemplar e de 56 fileri, plus 5 fileri porto postal.

În atențiunea părinților și preoților.

Acei preoți, cari doresc a depune examen de pe clasa VII. și VIII. gimnăsiu să se adreseze la subsemnatul. Primesc elevi cu înțelegerea întreagă și dau instrucție temeinică. Garantez reușita. Vorbesc românește. Adresa: Profesor WACKER, UJPEST, Vasut-utca 33.

Numai 1 C. 50 fil.

este abonamentul la foaia noastră zilnică, împreună cu suplimentele — »Cucu« și »Foaia Ilustrată« — pe timp de o lună

pentru soldații răniți și bolnavi din spitale.

O domnișoară

inteligentă, serioasă — nu tânără, cu calificățiune mai superioară, scrisoare frumoasă, perfectă în limba maghiară și germană, precum și în scris, află aplicare la farmacistul Cornel Demeter, în Orăștie (Szászváros).